

Suriye Çıkmazı...

Artık Suriye sorunu, Ortadoğu'daki bir yerel sorun olmaktan çıkmıştır. Suriye sorunu, Suriye'nin içindeki bir özgürlükler sorunu olmaktan ziyade, Ortadoğu coğrafyasında ABD-Rusya rekabeti olarak koşullarını dayatmaktadır.

Alev COŞKUN

Bu yazının başlığını, **Emre Kongar**'ın "ABD'nin Siyasal İslamla Dansı" adlı son kitabından ödünç aldım.

Ortadoğu sorununu makro açıdan değerlendiren, bölgedeki değişimin boyutlarını analiz eden bu kitapta Kongar, Suriye konusunu anlattığı bölüme "Suriye Çıkmazı" adını vermiş, gerçekten çok doğru bir tanım...

Suriye'de giderek tirmanan, uluslararası bir çatışma ile karşı karşıyayız...

İlk aşamada, en önderde yer alan Ankara, bir süredir daha "temkinli" davranmaya başladı.

Çünkü anlaşıldı ki, Suriye bir Mısır, bir Tunus ve Libya değildir. Suriye, Ortadoğu denkleminin kilit taşıdır.

Suriye'nin arkasında sadece İran değil, Rusya ve Çin gibi bugünkü koşullarda dünyanın en önemli devletleri vardır.

Artık Suriye sorunu, Ortadoğu'daki bir yerel sorun olmaktan çıkmıştır. Suriye sorunu, Suriye'nin içindeki bir özgürlükler sorunu olmaktan ziyade, Ortadoğu coğrafyasında ABD-Rusya rekabeti olarak koşullarını dayatmaktadır.

Suriye sorunu artık uluslararası düzeyde bir yanda ABD ve NATO, öte yanda Rusya ve Çin satrancına ve savaşına dönüşmüştür.

Temel Konu

Suriye konusu aslında Ankara için en temel, en birinci konu haline gelmiş bulunuyor.

Suriye ordusunun terk ettiği bölgelerde Kürt oluşumlarının patlak vermesi, konunun Türkiye yönünden ne derece önemli olduğunu açık bir biçimde ortaya koymuştur.

Aslında Dışişleri Bakanı **Davutoğlu**'nun bunu öngörmesi gerekirdi. Ama **Stratejik Derinlik** kitabının yazarı ve her vesileyle Suriye'ye en ağır çıkışlarda bulunan Dışişleri Bakanı Davutoğlu, ne yazık ki Suriye dağılırsa, bunun Türkiye için ne gibi sıcak etnik ve mezhepsel sorunlar doğuracağını boyutlarını hesaplayamamıştır.

Ankara, bu karmaşıklık arasında sıkışmış durumda, bir tarafta ABD, öte yanda kuzey komşu Rusya, doğuda İran ve kendisini direkt olarak etkileyen Kürt sorunu... Suriye kuzeyindeki yeni Kürt oluşumuna çözüm için, Davutoğlu'nun bulduğu çare, **Barzani**'ye gitmek!..

Kuşkusuz, her hükümet bu gibi konularda herkesle konuşabilir. Ama üst düzey bir heyetle, gösterişli bir biçimde, Erbil'e özerk bölge başkanına gidip "yardım dilemek" durumuna düşüldü...

Oysa, Kuzey Suriye'de Kürt oluşumu ortaya

çıkınca, Suriyeli Kürtleri destekleme kararı aldığımızı bütün dünyaya açıklayan, Suriye'deki Kürtleri eğitiyoruz diyen o Barzani değil miydi?

Hiçbir Kürt oluşumuna karşı gelmem, Kürtlere karşı silah kullanmam, diyen o Barzani değil miydi?

İşte ünlü Davutoğlu'nun stratejik derinliği bu kadar...

Rusya-Suriye ikilemi

Başbakan **Erdoğan**'ın geçen ay Moskova'da **Putin**'le görüşmesi Suriye konusunun önemli sınır taşlarından birisidir.

Rusya'nın Suriye konusundaki tutumu açıktır ve Suriye'ye dışarıdan bir askeri müdahaleyi kabul etmeyeceğini açıkça belirtiyor. Şimdi Türkiye, adeta iki güç arasında sıkışmış gibidir. Bir yanda siyasal iktidarını bağladığı ABD, öte yanda Türkiye'nin kuzey komşusu ve en büyük dış ticaret ortağı Rusya.

Şu noktalar unutulmamalıdır:

Türkiye enerjide büyük oranda Rusya'ya bağımlıdır. Özellikle Rusya'dan gelen doğalgazın güvenilir, kesintisiz ve ucuz olarak sürmesi gerekir. Tersi, Türk sanayisi ve günlük yaşamı için felaket olur.

Öte yandan Rusya pazarı, öncelikle Türkiye'nin tarım ürünleri ve dayanıklı tüketim malları ihracatımızda çok önemlidir.

2011 yılında Rusya'dan 24 milyar dolarlık enerji ithalatı yaptık. Aynı yıl bu ülkeye yaptığımız 6 milyar dolarlık ihracatımızla Rusya Türkiye'nin dış ticaretinde 7. sıradadır.

Dış ticaretimizde bu derece ağırlığı olan Rusya ile olan ilişkiler, Suriye uğruna soğutulabilir mi?

ABD'nin tutumu

ABD'nin Suriye konusundaki tutumunda son günlerde ufak bir çizgi kayması görülüyor.

Hatay'daki sınır ihlallerini Türkiye'nin kırmızı çizgisi olarak ilan eden, böylece bizim milli çıkarlarımızı bize işaret eden ABD Dışişleri Bakanı **Clinton** değil miydi?

Suriye'nin kuzeyinde baş veren Kürt oluşumundan sonra, Türkiye Suriye sınırına doğal olarak askeri yığınak yapmaya başladı. Bu hareketliliğe karşı ABD Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü **Ventrell**, "Şu anda durumu daha fazla askerleştirmenin ilerleyecek yol olduğunu düşünmüyoruz" dedi. Gazeteler bu açıklamayı, "ABD bile Türkiye'nin askeri hareketliliğini fazla buldu" diyerek verdiler. (3 Ağustos 2012)

ABD ve Ortadoğu

ABD çok hareketli, Clinton geçen ay geldi. Geçen hafta ABD Savunma Bakanı **Panetta** Ortadoğu'daydı.

Yine geçen hafta ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı **Philip Gordon** İstanbul'daydı. Bu hafta sonu, 12 Ağustos'ta Clinton tekrar İstanbul'a geliyor.

Suriye'nin giderek üçe, hatta dörde bölüneceği belirtiliyor. Bu bölünme, komşu ülkeler, özellikle Türkiye ve Lübnan'daki gelişmeleri tetikleyecektir. Hizbullah'ın Güney Lübnan'da bağımsız bir oluşum yaratmasıyla, İsrail'in istikrarlı yaşamı tehlikeye girebilir. Öte yandan bu bölünme Ortadoğu'da korkunç bir Sünni-Şii çatışmasına da yol açabilir.

Bu korkunç kaos, acaba ABD'nin aklını başına getirdi mi, sorusu yabancı yorumcular tarafından soruluyor...

Geçen hafta ABD Dışişleri Bakan Yardımcısı **Philip Gordon**, "Esad rejimi giderken, Suriye içinde bölünmeye karşı olduklarını" söyledi. Suriye'nin kuzeyinde otonom bir Kürt yapılanmasına karşı olduklarını, böyle bir girişimin konuyu kaygan bir zemine götürdüğünü belirtti.

Hem Suriye'nin muhaliflerine her türlü destek verilecek, hem **Esad**'ın gitmesi istenecek hem de Suriye içinde bölünmeye karşı olunacak.

Bu nasıl olacak! Sayın Gordon'a sormak gerekir...

Şemdinli hareketi

Tüm bu oluşumlar içerisinde, PKK de Şemdinli'de kurtarılmış bir bölge yaratmak için geçen hafta harekete geçti.

Buradaki yakıcı soru şudur:

PKK Şemdinli'de bu derece büyük bir harekete girişmek için lojistik desteği nasıl sağladı?..

Şemdinli'ye o silahlar Kuzey Irak'tan, Kandil'den geliyor. Bunların gelişini Barzani görmüyor, engellemiyor. Ama Barzani şu anda en büyük dostumuz.

Bu silahların ve teröristlerin gelişini, Kuzey Irak'ı denetleyen ABD görmüyor. Bize bilgi vermiyor. Üstelik TSK'nın Kandil'e girmesini de engelliyor.

Ama Bayan Clinton önümüzdeki hafta, teröre karşı olduklarını ve Türkiye'nin ABD'nin en kıymetli stratejik ortağı olduğunu tekrar açıklayacak. Türk halkı da bunları TV'lerden izleyecektir...

Ankara konumunu iyi değerlendirmelidir. Rusya'nın tutumunu, Ortadoğu'daki nazik yapıyı, sınırlarımızdaki güvenliği göz önünde tutmalıdır. Şahinliği bırakmalı, ağırbaşlı hareket etmeli ve herkesi sakin olmaya davet etmelidir.

Eğer yapabilirse...